

INSTRUCȚIUNE
privind evaluarea prejudiciului cauzat mediului în
rezultatul nerespectării legislației privind subsolul

din 08.06.2004

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.189-192/385 din 22.10.2004

* * *

Notă: Vezi [Legea nr.21-XVIII din 18.09.2009](#) pentru modificarea [Legii nr.64-XII din 31 mai 1990](#) cu privire la Guvern (structura Guvernului în redacție nouă - Ministerul Ecologiei și Resurselor Naturale devine Ministerul Mediului)

Aprobat:
Ministerul Ecologiei
și Resurselor Naturale
al Republicii Moldova
_____08.06.2004

Înregistrat:
Ministerul Justiției
al Republicii Moldova
nr.381
_____16.08.2004

I. DISPOZIȚII GENERALE

1. Instrucțiunea este elaborată întru executarea următoarelor acte legislative:

- [Legea nr.1515-XII din 16.06.93](#) privind protecția mediului înconjurător, art.2;
- [Codul subsolului nr.1511-XII din 15.06.93](#);
- [Legea nr.1540-XIII din 25 februarie 1998](#) privind plata pentru poluarea mediului, art.4 și 5;
- [Legea nr.1102-XIII din 6 februarie 1997](#) cu privire la resursele naturale, art.5 (f);
- [Legea nr.851-XIII din 29 mai 1996](#) privind expertiza ecologică și evaluarea impactului asupra mediului înconjurător, art.4 (e).

2. Instrucțiunea dată se extinde asupra persoanelor fizice și juridice (naționale și străine), care încalcă legislația în domeniul protecției mediului înconjurător și resurselor naturale și este obligatorie pentru inspectorii ecologici de stat, servind ca bază normativă în evaluarea prejudiciului cauzat mediului în rezultatul nerespectării legislației privind subsolul.

3. Instrucțiunea privind evaluarea prejudiciului cauzat mediului înconjurător în rezultatul nerespectării legislației privind subsolul (în continuare – Instrucțiunea) stabilește cerințele de bază privind modalitatea de evaluare a prejudiciului cauzat mediului înconjurător în rezultatul încălcării prevederilor actelor legislative și normative privind valorificarea și protecția subsolului.

4. Prejudiciul cauzat mediului înconjurător în rezultatul nerespectării legislației privind subsolul se compensează de persoanele fizice, juridice naționale și străine, în mărimea deplină fără aplicarea normativelor de micșorare a cuantumului plății.

5. În prezenta Instrucțiune sînt utilizate următoarele noțiuni principale:

- *prejudiciu* – pierderi de resurse naturale, materiale, financiare, de muncă etc. cauzate statului sau deținătorului subsolului, lipsindu-i de dreptul de a exercita o anumită activitate;
- *subsol* – partea scoarței terestre, situată mai jos de stratul de sol, de fundul bazinelor de apă și întinsă pînă la adîncimi accesibile pentru studierea și valorificarea geologică;
- *zăcămint* – acumulare naturală de substanțe minerale utile, cu geneze, forme și dimensiuni variate;
- *mineral* – corp solid, cu o anumită compoziție chimică, care se găsește în natură în stare cristalină sau amorfă, în componența rocilor și a mineralelor;
- *materie minerală* – substanțe minerale utile extrase și supuse procedurii de prelucrare primară, cu

excepția apelor minerale și potabile;

- *cuantumul plății* – expresia valorii economice în evaluarea economică și extraeconomică, care diferă în dependență de așezarea geografică și calitatea substanțelor minerale utile;

- *substanțe minerale utile* – se consideră acumulările din subsol a mineralelor naturale, hidrocarburilor și apelor subterane, compoziția chimică și proprietățile fizice ale cărora permit utilizarea imediată sau în rezultatul proceselor tehnologice industriale;

- *materiale inițiale de constatare* – actul de control, proces-verbal, probe de laborator etc.;

- grupele principale de zăcăminte minerale utile:

- roci carbonatice;

- roci sulfatice;

- roci silicioase;

- roci argiloase;

- nisipuri și prundișuri;

- gresie și granit;

- petrol, gaze naturale și cărbune (caustobiolite).

6. Prejudiciul poate fi provocat în mod direct (reducerea cantității și calității producției extrase etc.) și indirect (care se evidențiază peste un anumit interval).

7. Compensarea prejudiciului nu scutește vinovatul de obligația de a executa lucrările de lichidare a consecințelor care au provocat cauzele prejudiciului.

8. Perioada de timp din momentul fixat prin actul de control, procesul-verbal sau alte materiale de la provocarea degradării pînă la lichidarea consecințelor se consideră perioadă de acțiune (de degradare) asupra subsolului pentru care se evaluează prejudiciul.

Categoriile de substanțe minerale utile

I. ROCI CARBONATICE	Nr. locurilor de dobîndire
1.1 Calcar pentru producerea cimentului	6
1.2 Calcar pentru producerea pavajului, pietrei sparte și varului nestins	73
1.3 Calcar pentru producerea blocurilor de construcție (tăiat)	59
1.4 Calcar pentru industria zahărului	7
1.5 Calcar litografiat	1
1.6 Cretă	1
1.7 Marnă	1
II. ROCI SULFATICE	
2.1 Ghips	
III. ROCI SILICIOASE	
3.1 Tripoli, diatomit	1
IV. ROCI ARGILOASE	
4.1 Argilă pentru producerea cimentului	1
4.2 Argilă și șisturi pentru producerea cheramzitei	13
4.3 Argilă pentru ceramică	4
4.4 Argilă și loes pentru producerea țiglei și cărămizii	
4.5 Argilă bentonitică	1
4.6 Argilă refractară	1
V. NISIPURI ȘI PRUNDIȘURI	
5.1 Nisip pentru modelat (formare)	1
5.2 Nisip pentru producerea sticlei	3

5.3 Nisip și prundiș pentru construcții	41
5.4 Nisip pentru producerea articolelor silicioase	4
VI. GRESIE ȘI GRANIT	1
VII. PETROL, GAZE NATURALE ȘI CĂRBUNE (CAUSTOBIOLITE)	2

II. INSTRUCȚIUNEA PRIVIND CALCULUL PREJUDICIULUI LA NERESPECTAREA PREVEDERILOR LEGISLAȚIEI ÎN VIGOARE

9. Prejudiciul cauzat se calculează conform formulei:

$$P = (V \times K \times C) + X \quad (1),$$

unde:

P – prejudiciul cauzat, lei;

V – volumul de roci extrase, în rezultatul nerespectării prevederilor actelor legislative și normative în vigoare, 1 m³;

K – costul substanței minerale utile preconizate pentru extragere, lei/m³;

C – coeficientul ce reprezintă valorile de cost ale subsolului în raport cu particularitățile acestuia:

$$C = C_1 \times C_2 \times C_3 \times C_4 \times C_5 \times C_6 \quad (2),$$

unde:

C₁ – roci silicioase, granit și gresie – 2;

C₂ – roci sulfatice – 1,8;

C₃ – roci carbonatice – 1,6;

C₄ – petrol, gaze naturale – 1,4;

C₅ – roci argiloase – 1,2;

C₆ – nisip și prundiș – 1,1;

$$X = C_s \times B \times C_{ecol}. \quad (3),$$

unde:

X – costul solului degradat în procesul extragerii substanțelor minerale utile, lei;

C_s – costul unei unități de suprafață, lei/ha;

B – bonitatea solului:

B₁ – 1,0;

B₂ – 0,8;

B₃ – 0,7;

B₄ – 0,6;

B₅ – 0,5;

B₆ – 0,4;

B₇ – 0,3.

C_{ecol.} – coeficientul biotei, care variază în raport de specificul ecosistemului:

- silvic – 2;

- de stepă și agricol – 1,5;

- mineral (de rocă) – 1,2.

III. PIERDERILE ÎN LIMITELE ADMISIBILE (NORMATIVE) ȘI SUPRALIMITE

10. Pierderile în limitele admisibile ale substanțelor minerale utile solide reprezintă pierderile cauzate de tehnologia utilizată la exploatarea zăcămintului, și se determină în procente față de volumul

resurselor extrase.

11. Pierderile supralimită ale substanțelor minerale utile solide reprezintă diferența dintre pierderile reale și cele în limitele admisibile.

12. Volumul pierderilor reale se determină anual de către serviciul minier.

13. Cuantumul plăților stabilite pentru pierderile supralimită, suportate în rezultatul procesului de extragere a substanțelor minerale utile, se majorează de 6 ori în comparație cu cele stabilite pentru pierderile în limitele admisibile.

IV. ÎN CAZUL EXTRAGERII NELEGITIME A SUBSTANȚELOR MINERALE UTILE

14. Calculul prejudiciului cauzat mediului în rezultatul extragerii nelegitime a substanțelor minerale utile:

$$C = V \times q + P \quad (4),$$

unde:

V – volumul substanțelor minerale utile solide extrase nelegitim, m³;

q – prețul de cost al unui m³ de substanță minerală utilă, lei;

P – prejudiciul cauzat mediului în cazul nerespectării legislației în vigoare, după form.(1).

15. În cazul când vinovatul a compensat prejudiciul, însă n-a lichidat consecințele, iar suprafața degradată continuă să se extindă, acțiunea de impunere a vinovatului să repare prejudiciul poate fi repetată.

În acest caz cuantumul prejudiciului se calculează conform formulei:

$$P = (V \times K \times C) + (X \times Q) \quad (5),$$

$$P = (V \times K \times C) + (X \times Q) \quad (5),$$

unde:

P – prejudiciul cauzat, lei;

V – volumul în care a fost degradat subsolul, ca rezultat al nerespectării prevederilor actelor legislative și normative în vigoare, m³;

K – costul substanței minerale utile preconizate pentru extragere, lei/m³;

C – coeficientul ce reprezintă valorile de cost ale subsolului în raport cu particularitățile acestuia:

$$C = C_1 \times C_2 \times C_3 \times C_4 \times C_5 \times C_6 \quad (6),$$

unde:

C₁ – roci silicioase, granit și gresie – 2;

C₂ – roci sulfatice – 1,8;

C₃ – roci carbonatice – 1,6;

C₄ – petrol, gaze naturale – 1,4;

C₅ – roci argiloase – 1,2;

C₆ – nisip și prundiș – 1,1;

$$X = C_s \times B \times C_{ecol}. \quad (7),$$

unde:

X – costul solului nimicit/degradat în procesul extragerii substanțelor minerale utile, lei;

C_s – costul unei unități de suprafață, lei/ha;

B – bonitatea solului:

B₁ – 1,0;

$B_2 = 0,8;$
 $B_3 = 0,7;$
 $B_4 = 0,6;$
 $B_5 = 0,5;$
 $B_6 = 0,4;$
 $B_7 = 0,3.$

$C_{ecol.}$ – coeficientul biotei, care variază în raport de specificul ecosistemului:

- silvic – 2;
- de stepă și agricol – 1,5;
- mineral (de rocă) – 1,2.
 $Q = 1,5.$

V. CALCULAREA PREJUDICIULUI ÎN CAZUL IMPACTULUI ASUPRA MEDIULUI ÎNCONJURĂTOR PRIN DEPOZITĂRILE ROCILOR DECOPERTATE ȘI DEPOZITATE

16. Cuantumul prejudiciului se determină conform formulei:

$$P_r = S \times W \times i \times H \quad (8),$$

unde:

P_r – cuantumul prejudiciului;

S – suprafața terenului ocupat de roca decopertată și depozitată, ha;

W – costul terenului (conform [Legii nr.1308-XII din 25 iulie 1997](#) privind prețul normativ și modul de vânzare-cumpărare a pământului), lei;

i – impactul asupra mediului în rezultatul acțiunii proceselor atmosferice:

- factorul eolian – 2,0;
- precipitații atmosferice – 1,5;

H – coeficientul social:

- intravilan – 2;
- extravilan:
- pînă la 1 km – 1,5;
- de la 1-5 km – 1,2.

Calcululele nemijlocite ale prejudiciului, cauzat subsolului și învelișului de sol vegetal, în condițiile de nerespectare a prevederilor legislației în vigoare, s-au efectuat conform capitolelor III, V, VI și reieșind din prețurile de cost după cum urmează:

Granit spart 1 m³ – 57,0 lei;

Gresie de Cosăuți 1 m³ – 52,0 lei;

Blocuri de gresie pentru prelucrare 1 m² – 150,0 lei;

Ghips 1 t – 43,0 lei; Nisip pentru formare 1 t – 96,0 lei; Nisipuri cuarțoase pentru producerea sticlei 1 t – 89,0 lei; Argilă pentru producerea țiglei și cărămizii 1 m³ – 6,0 lei.

Costul unui ha teren de soluri cu notă de bonitare 1 (B_1) în condiții de excludere a terenurilor din categoriile de terenuri cu

destinație agricolă și ale fondului silvic, precum și din circuitul agricol – vezi Anexa la [Legea nr.1308-XII din 25.07.1997](#), unde 1 ha – 9864,96 lei (Monitorul Oficial, 4 septembrie, 1997, nr.57-58, p.I, art.515).

Exemple de calculare a prejudiciului adus subsolului și învelișului de sol la nerespectarea prevederilor legislației în vigoare

- Prejudiciul, cauzat în condițiile extragerii 1 m³ de granit, cu afectarea solului cu nota de bonitare 1 (B_1) și suprafața de 1 ar, cu coeficientul ecologic silvic ($C_{ecol.}$) = 2, conform formulei (1) va alcătui:

$$P = (V \times K \times C) + X \quad (1),$$

unde:

P – prejudiciul;

V = 1 m³;

K = 57,0 lei/m³;

C, conform formulei (2) = 2;

Conform formulei (3):

$$X = C_s \times B \times C_{ecol}. \quad (3),$$

unde:

$$C_s = 9864,96 \text{ lei/ha} \times 0,1$$

B = 1,0;

C_{ecol.} = 2.

Reieșind din cele menționate:

$$P = (1 \text{ m}^3 \times 57,0 \text{ lei/m}^3 \times 2) + (9864,96 \text{ lei} \times 0,1 \times 2) = 114,0 \text{ lei} + 1972,99 \text{ lei} = 2086,99 \quad \text{lei}$$

Astfel, la extragerea, cu încălcarea actelor legislative și a normativelor în vigoare, a unui m³ de granit, cu afectarea unei suprafețe de 1 ar (0,1 ha) de sol cu nota de bonitare 1 (B₁) și cu coeficientul silvic al biotei (C_{ecol.} = 2), prejudiciul va alcătui 2086,99 lei.

- În cazul extragerii, în aceleași condiții, a unui m³ de granit, cu afectarea unei suprafețe de sol de 1 ar, cu nota de bonitare 2 (B₂) și cu coeficientul stepic al biotei (C_{ecol.} = 1,5) prejudiciul va fi de:

$$P = (1 \text{ m}^3 \times 57,0 \text{ lei/m}^3 \times 2) + (9864,96 \text{ lei} \times 0,1 \text{ ha} \times 0,8 \times 1,5) = 114,0 \text{ lei} + 1183,79 \text{ lei} = 1297,79 \quad \text{lei}$$

- Prejudiciul cauzat, în aceleași condiții, dar cu extragerea unui m³ de gresie de Cosăuți, pe un teren de sol cu nota de bonitare 6 (B₆) și coeficientul ruderal al biotei (C_{ecol.} = 1,2) prejudiciul va alcătui:

$$P = (1 \text{ m}^3 \times 52,0 \text{ lei/m}^3 \times 2) + (9864,96 \text{ lei} \times 0,4 \times 1,2) = 104,0 \text{ lei} + 473,5 \text{ lei} = 577,50 \quad \text{lei}$$

- În cazul extragerii, cu încălcarea actelor legislative și a normativelor în vigoare, a unei tone de nisip pentru formare, cu afectarea unei suprafețe de 1 ar de sol cu nota de bonitare 1 (B₁) și a coeficientului stepic al biotei (C_{ecol.} = 1,5) prejudiciul cauzat subsolului și învelișului de sol va alcătui:

$$P = (1 \text{ t} \times 96,0 \text{ lei} \times 1,1) + (9864,96 \text{ lei} \times 1,01 \times 0,1 \text{ ha} \times 1,5) = 105,6 \text{ lei} + 1479,74 \text{ lei} = 1585,34 \quad \text{lei}$$

- În cazul extragerii, în aceleași condiții ca în punctul 9.3.a, a unei tone de argilă pentru țiglă și cărămidă prejudiciul va fi de:

$$P = (1 \text{ t} \times 6,0 \text{ lei} \times 1,2) + (9864,96 \text{ lei} \times 1,0 \times 0,1 \text{ ha} \times 1,5) = 7,2 \text{ lei} + 1479,74 \text{ lei} = 1486,94 \quad \text{lei}$$

Pierderile în caz de extragere nelegitimă a substanțelor minerale utile

- Calculul prejudiciului în acest caz se efectuează conform formulei (4). Evaluarea prejudiciului la extragerea nelegitimă a granitului. Conform formulei (4) prejudiciul este egal:

$$C = (1 \text{ m}^3 \times 57,0 \text{ lei}) + 2086,99 \text{ lei (vezi 9.1.a.)} = 57,0 \text{ lei} + 2086,99 \text{ lei} = 2143,99 \text{ lei}$$

- Evaluarea prejudiciului la extragerea nelegitimă a nisipului pentru formare va alcătui:

$$C = (1 \text{ m}^3 \times 96,0 \text{ lei}) + 1585,34 \text{ lei} = 1681,34 \text{ lei}$$

- În cazul cînd vinovatul a compensat prejudiciul, însă n-a lichidat consecințele, în conformitate cu punctul 15, formula 5, cuantumul prejudiciului se calculează în felul următor:

$$P = (V \times K \times C) + (X \times Q) \quad (5),$$

unde:

P – cuantumul prejudiciului;

V = 10 m³;

K = 57,0 lei/m³ de granit spart;

C = 2;

X = C_s × B × C_{ecol.} (7), unde:

C_s = 9864,96 lei/ha × 0,1 = lei/ar;

B₁ = 1,0;

C_{ecol.} = 2,0;

Q = 1,5.

În așa caz prejudiciul este egal:

$$P = (10 \text{ m}^3 \times 57,0 \text{ lei} \times 2) + (9864,96 \text{ lei} \times 0,1 \times 0,1 \times 2) \times 1,5 = (1170 \text{ lei} + 2959,48 \text{ lei}) \times 1,5 = 6149,22 \text{ lei}$$

- Exemple de calculare a prejudiciului în cazul depozitării rocilor decopertate cu impact asupra mediului înconjurător.

Conform formulei (7), unde:

S – 1 ha;

W – 9864,96 lei (teren cu bonitatea 1);

i – 2 (impactul asupra mediului în rezultatul acțiunii factorului eolian);

H – 2 (intravilan);

În așa caz cuantumul prejudiciului:

$$P_r = (1 \text{ ha} \times 9864,96 \text{ lei}) \times 2 \times 2 = 39459,84 \text{ lei}$$

În aceleași condiții, dar cînd: i – 1,5 și H – 1,2 (vezi formula 7), cuantumul prejudiciului va fi:

$$P_r = (1 \text{ ha} \times 9864,96 \text{ lei}) \times 1,5 \times 1,2 = 17756,93 \text{ lei}$$